

Ceija Stojka

Az elmúlt években egyre növekvő számban olvashattunk publikációkat, amelyek azt analizálják, hogy a roma közösség hogyan viszonyul a múltjához. Az egyik leggyakrabban idézett, neves antropológus tollából származó tanulmány úgy tünteti fel a romákat, mint egy olyan különleges csoportot, akik inkább felejtenek, sem mint emlékeznek a történelmükre.¹ Több olyan álláspont került nyomtatásra, mely szerint a roma közösségek, amelyeket üldöztek a nácik és a szövetségesek a második világháborúban, nem emlékeznek meg erről a múlttól. A jelenlegi helyzet ilyen fajta patologizálása², - mi szerint a romák körében hiányoznak a megemlékezés rítusai, valamint az ahhoz kapcsolódó intézmények, helyek és tevékenységek - teljes mértékben igazságtalanok, ha megvizsgáljuk a roma szervezetek, értelmiségiek és aktivisták múltbéli erőfeszítéseit a Roma holokauszt emlékművek létrehozására szerte Európában. A politikai, gazdasági és társadalmi egyenlőséget lehetővé tevő infrastruktúra és intézményrendszer teljes mértékben hiányzik, és elsősorban a romákat súlytó, strukturális elnyomás eredménye az, hogy ma számunkra, romák számára, a maihoz hasonló megemlékezések és a roma holokauszt megrendítő közös emléke a roma identitást építő két legfontosabb eszencia.³ A maihoz hasonló legfontosabb rítusaink teremtik meg a roma generációk közötti folyamatosságot, biztosítják az emlékek megosztását és keltik mindannyiunkban a közös sors érzését! Itt a Gallery8-ban ezek közé a rítusok közé tartozik, hogy ilyenkor, augusztus 2-án, arany színű kokárdát tűzünk a gallérunkra. Továbbá ma, 17.00-kor indul a Megemlékezés menete a Roma holokauszt 70. Évfordulója alkalmából a Horváth Mihály térről a Nehru Parkba.

¹ Remembering without Commemoration THE MNEMONICS AND POLITICS OF HOLOCAUST MEMORIES AMONG EUROPEAN ROMA, *Journal of the Royal Anthropological Institute*, Volume 10, Issue 3, pages 561–582, September 2004.

² A jelenségre és az olvasmányokra is Szász Anna Lujza, szociológus hívta fel a figyelmemet 2012 januárjában.

³ Gheorghe, Nicolae. 1997. 'The Social Construction of Romani Identity'. In *Gypsy Politics and Traveller Identity*, ed Thomas Acton. Hatfield: University of Hertfordshire Press.